

Aan de gemeenteraad
Gemeente Steenwijkerland
Vendelweg 1
8331 XE Steenwijk

Onderwerp:

UNESCO nominatiedossier Koloniën van Weldadigheid

Bijlagen bij het voorstel Kaarten met voorgestelde kernzones en bufferzones

Samenvatting:

Op 20 mei heeft de Minister van OC en W besloten de Koloniën van Weldadigheid bij UNESCO voor te dragen. Onderdeel van dit besluit is het advies Bitter en Zoet van de expertgroep. Daarnaast heeft er een upstream assistance plaatsgevonden. Dit bezoek heeft geleid tot aanbevelingen en verbeterpunten voor het nominatiedossier. De adviezen hebben geleid tot een ontwikkeling in het proces met betrekking tot onder andere het bepalen van de kernzones in het nominatiedossier. Tijdens de informatiebijeenkomst op 12 oktober 2015 bent u, samen met de gemeenteraden van de Weststellingwerf en Westerveld, geïnformeerd over deze wijzigingen in de uitgangspunten en het proces. Uw raad wordt nu voorgesteld om kennis te nemen van deze gewijzigde uitgangspunten en het proces om te komen tot het nominatiedossier.

Inleiding

Tijdens de themabijeenkomst op 12 oktober 2015, samen met de gemeenteraden van Westerveld en Weststellingwerf, bent u bijgepraat over de stand van zaken van het nominatiedossier en over het 'spoorboekje' om begin 2017 het nominatiedossier bij UNESCO in Parijs in te kunnen dienen. Er is onder andere een toelichting gegeven op de stappen die inmiddels zijn gezet om te komen tot de keuzes die gemaakt zijn met betrekking tot het bepalen van de attributen en zones en welk beeld dit op dit moment oplevert in de koloniën Frederiksoord/ Wilhelminaoord/ Boschoord/ de Oost- en Westvierdeparten en Willemsoord/De Pol.

Het nominatiedossier om de Koloniën van Weldadigheid op de UNESCO werelderfgoedlijst te krijgen is een nieuwe fase ingegaan. Op 20 mei 2015 heeft de minister van OC en W het besluit genomen om de Koloniën van Weldadigheid in 2017 voor te dragen bij UNESCO voor plaatsing op de werelderfgoedlijst. Dit houdt in dat eind 2016 het nominatiedossier gereed moet zijn. Bij het besluit van de minister is tevens het advies van de expertgroep 'Bitter en Zoet' gevoegd. In dit advies worden een aantal verbeterpunten voor het nominatiedossier gegeven. Daarnaast heeft er in de tweede week van mei een zogenaamde 'upstream assistance' plaats gevonden. Tijdens een 'upstream assistance' wordt het dossier beoordeeld door een lid van ICOMOS. ICOMOS is het

adviesorgaan dat UNESCO adviseert over de haalbaarheid van een nominatiedossier. De beoordelaar, de heer Cotte uit Frankrijk, heeft naar aanleiding van zijn bezoek aanbevelingen en verbeterpunten voor het nominatiedossier gegeven. Naar aanleiding van de uitgebracht adviezen is het proces rondom het nominatiedossier op een aantal punten aangepast.

Kernzone/attributes/bufferzone

Een van de aanpassingen in het proces die op dit moment wordt uitgewerkt, is het aanpassen van de kernzone van het gebied voor alle componenten. De koloniën Frederiksoord, Wilhelminaoord, Willemsoord, Oost- en Westvierdeparten en Boschoord worden in het nominatiedossier als een aansluitende kolonie gezien en derhalve is dit in het nominatiedossier één component. De overige componenten in het dossier zijn Veenhuizen, Ommerschans, Wortel en Merksplas.

De kernzone is het gebied dat voorgedragen wordt voor plaatsing op de erfgoedlijst. Tot nu toe werd hieronder het oorspronkelijke door de Maatschappij van Weldadigheid ontgonnen gebied gerekend. Dit uitgangspunt levert een heel groot gebied op.

Op de afbeelding hieronder is de oude kernzone binnen de gemeente Steenwijkerland weergegeven. Om deze kernzone zou dan nog een bufferzone moeten worden aangebracht om de waarden in de kernzone visueel te beschermen.

Momenteel wordt er voor alle componenten onderzocht welke attributes de Outstanding Universal Values (OUV) het beste ondersteunen. Attributes zijn de nog aanwezige fysieke elementen van de Koloniën van Weldadigheid die het verhaal van de koloniën vertellen. Daarbij kan worden gedacht aan de lanen, perceelsgrenzen, landschapsstructuren en bebouwing. Deze onderdelen zouden daarom onderdeel van de kernzone moeten zijn. Op basis van deze waardenstelling wordt zo de omvang van de kernzone(s) bepaald. De aaneengesloten kernzone van voorheen wordt daarmee opgesplitst in een aantal kleinere kernzones. Om deze kernzone(s) komt dan nog een bufferzone voor de visuele bescherming van het kerngebied. Deel van het voormalige ontginning door de Maatschappij van Weldadigheid dat eerst onderdeel uitmaakte van de kernzone gaat nu deel uit maken van de bufferzone. De kaartjes met de nieuwe voorgestelde kernzones en bufferzones zijn als bijlage bij dit stuk gevoegd.

Vanuit de nominatie is beargumenteerd dat het geldend planologisch regiem (bestemmingsplannen) voldoende bescherming biedt om vanuit werelderfgoedperspectief

ongewenste ontwikkelingen te voorkomen, zodat aanvullende maatregelen in de bufferzones niet nodig zijn.

Managementplan

Op dit moment wordt gewerkt aan de opstelling van het Managementplan. In dit plan zal worden aangegeven hoe de waarden in het gebied op dit moment beschermd worden en hoe er in de toekomst mee omgegaan gaat worden en hoe dit zal worden gemonitord.

Het Managementplan beschrijft de kernkwaliteiten (Outstanding Universal Values) van het gebied, wat het gebied uniek Werelderfgoed maakt (integriteit) en welke onderdelen het werelderfgoed omvat (componenten en attributes). Verder wordt in het Managementplan een uitwerking gegeven van wat er op het de Koloniën afkomt (kansen en bedreigingen). Tenslotte zal in het Managementplan moeten worden uitgewerkt hoe met deze ontwikkelingen wordt omgegaan met het oog op een goed, duurzaam beheer.

Argumenten

In het nominatiedossier dient voor de kernzone te worden aangegeven hoe de waarden binnen dit gebied in stand worden gehouden. Ook moet de instandhouding regelmatig gemonitord worden. Een voordeel van een kleinere kernzone is dat de monitoring en de instandhouding van de waarden binnen het gebied eenvoudiger is.

Daarnaast heeft het gebied van de oorspronkelijke ontginning niet overal evenveel authenticiteit. Dit komt door ontwikkelingen die niet helemaal passen bij de evolutie van de gebieden.

In de kernzone liggen de herkenbare, leesbare en representatieve landschapsuitsneden. De overige landschapswaarden kunnen ook in de bufferzone liggen.

Omdat er met betrekking tot de verdere invulling van het nominatiedossier nog een proces gaande is, zijn de uitkomsten van dit proces op dit moment nog niet volledig uitgekristalliseerd. Ook in het vervolg traject voor de opstelling van het nominatiedossier kunnen nieuwe inzichten naar voren komen, die kunnen leiden tot aanpassing van zones en attributes.

Duurzaamheid en “social return”

De missie van UNESCO (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organisation) is het bijdragen aan de vredesopbouw, armoedebestrijding, duurzame ontwikkeling en interculturele dialoog door onderwijs, wetenschap, cultuur en communicatie.

Financiële toelichting

De komende periode is er voldoende budget beschikbaar. Voor de periode 2015 - 2018 komt er per jaar € 9.000,- beschikbaar voor het traject van het nominatiedossier.

Communicatietraject en openbaarheid

Regelmatig worden voor de bewoners van de koloniën in de 3 gemeenten bewonersinformatieavonden georganiseerd om hen te informeren over de voortgang van het dossier. Ook vindt er regelmatig overleg plaats met Dorpsbelang Willemsoord e.o. over de stand van zaken in het dossier.

Daarnaast is er een Klankbordgroep met vertegenwoordigers uit het gebied namens onder meer de bewoners, de agrarische, recreatieve en culturele sector. De Klankbordgroep denkt en discussieert positief-kritisch mee en brengt gevraagd en ongevraagd adviezen uit over de zaken in het dossier die de koloniën raken. Daarnaast fungeren de leden als aanspreekpunt voor eenieder in het gebied.

Tenslotte hebben de LTO's uit Steenwijkerland, Westerveld en Weststellingwerf ook regelmatig overleg over het nominatieproces.

Uitvoering en planning

Op 11 december 2015 zullen de uitgangspunten voor de begrenzings ter besluitvorming worden voorgelegd aan de Stuurgroep Koloniën van Weldadigheid op weg naar werelderfgoed in 2018. In de eerste helft van 2016 zult u worden geïnformeerd over de stand van zaken en de uitgangspunten voor het Managementplan. Aan het eind van dat jaar zal naar verwachting het nominatiedossier ter besluitvorming aan uw raad worden voorgelegd.

Burgemeester en wethouders van Steenwijkerland,
de secretaris, de burgemeester,

drs. S.S. Weistra

M.A.J. van der Tas